

15 ÉVES A

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

Szakok bemutatkozása

SZOMÉTHELY

ZALAEGERSZEG

PÉCS

15 ÉVES A

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

Dr. Józsa Rita PhD, habil
egyetemi docens, intézetigazgató

ALKALMAZOTT EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI INTÉZET

által koordinált szakok

**Alkalmazott Egészségtudományi Intézet –
Pécsi Képzési Központ**
1 egyetemi docens
1 nyelvtanár

Az intézet által koordinált szakok:
főiskolai szak: (Biológia) Egészségtanár (Pécs)
szakirányú továbbképzések:
addiktológiai konzulens (Pécs)
egészségfejlesztő mentálhigiénikus (Pécs)

**Biostatistikai és
Egészségügyi
Informatikai Tanszék –
Pécsi Képzési Központ**
1 főiskolai tanár
2 főiskolai adjunktus
4 főiskolai tanársegéd

Kaposvári Képzési
Központ
1 tudományos munkatárs

Szombathelyi Képzési
Központ
2 főiskolai adjunktus

**Egészségpszichológiai,
Egészségnevelési és
Komplementer
Medicina Tanszék –
Pécsi Képzési Központ**
1 egyetemi adjunktus
(szervezés alatt)

**Magatartástudományi
Tanszék –
Pécsi Képzési Központ**
1 főiskolai tanár
2 főiskolai adjunktus
3 főiskolai tanársegéd
1 szakértő szakfőorvos

Kaposvári Képzési
Központ
1 főiskolai docens
1 főiskolai adjunktus

Szombathelyi Képzési
Központ
1 emeritus főiskolai tanár

Zalaegerszegi Képzési
Központ
1 főiskolai adjunktus

**Népegészségügyi
Tanszék –
Pécsi Képzési Központ**
1 főiskolai tanár
1 emeritus főiskolai tanár
1 főiskolai tanársegéd
1 főigazgatói tanácsadó

Kaposvári Képzési
Központ
1 főiskolai docens

Szombathelyi Képzési
Központ
1 főiskolai docens

Szervezeti felépítés

Az Alkalmazott Egészségtudományi Intézet megalakulása óta, a négy képzési központban, a Biostatistikai és Egészségügyi Informatikai-, a Magatartástudományi-, a Népegészségtani, valamint a – szervezés alatt álló – Egészségpszichológiai, Egészségnevelési és Komplementer Medicina tanszékek és a képzési központok tanszéki csoportjainak működését fogja össze. A tanszékeken, illetve tanszéki csoportokban összesen 24 diplomás oktató dolgozik. A vezetők felelősek a munka szakmai koordinálásáért valamint adminisztratív feladatok ellátásáért. Az oktatás és a kutatómunka folyamatosságának és színvonalának biztosítása a napi munkán kívül intézeti megbeszélések napirendjén is szerepel. Az intézet munkatársai más kutatócsoportokkal együttműködve, vendégoktatók bevonásával kurzusokat szerveznek, részt vesznek nemzetközi kutatócsoportok munkájában, valamint civil társaságokkal együttműködve aktív közéleti tevékenységet is folytatnak.

Képzés

Az Intézet a bolognai folyamattal összhangban a rekreációs szervezés és egészségfejlesztés alapképzési szak (BSc), és az egészségfejlesztő mentálhigiénikus szakirányú továbbképzés szakmai működtetését koordinálja valamint az egészségügyi gondozás és prevenció alapképzési szak szervezés alatt álló népegészségügyi ellenőr szakirányának kidolgozásában vett részt.. Az

Egészségügyi Főiskolai Karon az Intézet a biostatistika, egészségügyi informatika, kutatómódszertan, matematika és számítástechnika, bioetika, filozófia, egészség- és család szociológia, egészségpszichológia, egészségpedagógia, népegészségtan, epidemiológia, az élelmezés- és táplálkozás politika, valamint a táplálkoástudomány, a hivatástörténet, rendszerelmélet, egészségügyi rendszerek, alapjainak oktatását végzi a Kar összes szakán a szakok speciális igényeinek megfelelően. Az intézet részt vesz a tanárképzésben megindítandó egészségtan tanterv programjának kialakításában is.

Az alapképzés és a szakirányú továbbképzés törzsanyagának kidolgozása mellett a kreditalapú rendszer követelményei szerint az óraszámok meghatározása, a számonkérési- és a vizsgáztatási rendszer is egységesített módon történik a képzési központokban. Az Intézet valamennyi diplomás munkatársa részt vesz az oktatásban, a minősített oktatók egyúttal tárgyfelelősök is, akik a fiatal oktatók munkájának szakmai felügyeletét is ellátják, témavezetőként a hallgatók szakdolgozatainak és tudományos diákköri munkáinak elkészítését irányítják, PhD dolgozatok opponensei.

Kutatási tevékenység

Az intézet több oktatója vállalt témavezetést a PTE EFK Egészségtudományi Doktori Iskolájának programjaiban. Az Intézetben az alábbi témakörökben folyik kutatómunka:

- A váltóműszak hatása a biológiai ritmuskokra
- A népesség egészségi állapotát befolyásoló társadalmi tényezők vizsgálata.
- A magyarországi roma népesség egészségi állapota és az egészségügyi intézményekkel való kapcsolata.
- A komplementer medicina helye és szerepe a gyógyításban, az egészségmegőrzésben és az egészségfejlesztésben.
- Az egészségi állapot területi egyenlőtlenségeinek vizsgálata.
- Tartós egészségkárosodással élők életmódját meghatározó tények kutatása.

Nemzetközi kapcsolatok

Az Intézet munkatársai az elmúlt 5 évben az alábbi nemzetközi kutatási és oktatási munkákban vettek részt:

- University of Massachusetts Lowell, Work Environment Department, USA (nemzetközi publikáció)
- Linköpings Universitet Department of Behavioural Sciences, Svédország (oktatási együttműködés)
- Manchester Metropolitan University Department of Humanities and Applied Social Studies Health Research and Development Unit, Nagy-Britannia (Erasmus oktatói cse-reprogram).
- Chronobiology Center, Minnesota University, USA

Tudományos Társasági tagság

Az Intézet keretében működő szervezeti egységek munkatársai számos hazai és külföldi tudományos társaság tagjai:

Magyar Anatómusok Társasága, IBRO, MEAT, MITT, Magyar Szociológiai Társaság Egészségszociológiai Szakosztály, European Public Health Association, Népegészségügyi Tudományos Társaság, Compostella Group (European Thematic Network on Health and Social Welfare Policy), EUROCAT (European Surveillance of Congenital Anomalies), European Association on Cancer Research, Magyar Humángenetikai Társaság, Magyar Hygiénikusok Társasága, Magyar Onkológusok Társasága, Magyar Neurotraumatológiai Társaság, Népegészségtudományi Társaság, Megelőző Orvostani és Népegészségtani Szakmai Kollégium, Magyar Orvostörténeti Társaság

Dr. Sándor János tudományos folyóirat szerkesztőségi tagja (ORPHANEWS, 2004) és lektorálási feladatokat is ellát (Egészségtudomány).

Közéleti tevékenység

Az intézet munkatársai a Kar munkájában is jelentős szerepet vállaltak, az oktatók közül Dr. Józsa Rita és Dr. Lampek Kinga Kari Tanács tagok, az új kari vezetésében. Lampek Kinga a fejlesztési főigazgató-helyettes tiszteletet tölti be. Dr. Sándor János a Kari Fejlesztési Bizottság tagja, emellett tagja az MTA Bányászati Ergonómiai

15 ÉVES A

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

és Bányaegészségügyi Tudományos Bizottság Sugáregészségügyi Albizottságának és az MTA Epidemiológia Bizottságának, valamint titkári funkciót tölt be az MTA Pécsi Területi Bizottság

Dr. Jeges Sára PhD
főiskolai tanár, szakvezető
tanszékvezető

EGÉSZSÉGTANANÁR SZAK

Az egészségтанanár szak szakindítási kérelmének kidolgozására 1999 őszén dr. Jeges Sára főiskolai tanár kapott megbízást. A szak képzési és képesítési követelményeit a szakindítási kérelem benyújtásakor (2000-ben) a 160/1997.(IX.26.) sz. kormányrendelet írta elő. E szerint egyszakos képzés keretében a képzési idő főiskolai szinten nappali és levelező tagozatokon egyaránt 4 év, ill. 8 szemeszter volt.

A főiskolai szintű egészségtananár szak indítására 2002-ben kapta meg az Egészségügyi Főiskolai Kar az engedélyt, s 2002-ben meg is hirdette a szakot nappali és levelező tagozaton. Szép számmal jelentkeztek, annak ellenére, hogy csak a pótfelvételi tájékoztatóban vált ismertté a szak indítása.

Időközben, 2002 márciusában megjelent a (44/2002. (III.21.)) számú kormányrendelet, miszerint már a 2002/2003- as tanévtől az

Környezet-egészségügyi Munkabizottságában (2005-től) és az MTA Pécsi Területi Bizottság Preventív Orvosi Tudományok Munkabizottságában (2003-2005)

egészségtananári képzés nappali tagozaton –más közismereti tantárgyak szakjaihoz hasonlóan- csak kétszakos képzés keretében szerezhető. A levelező tagozaton maradhatott egyszakos is, de a képzési idő 6 szemeszter lett.

A már jelentkezett hallgatók számára a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kara lehetővé tette, hogy a hallgatók második tanári szakként felvegyék a főiskolai szintű biológia tanár szakot. Így 2002 szeptemberében a nappali tagozatos hallgatók biológia-egészségtananár szakosként kezdték meg tanulmányaikat, azonban az első szemeszter vége felé kiderült, hogy a főiskolai szintű biológia tanár szakot a hallgatók mégsem végezhetik el, mert nem történt meg a szak akkreditálása. A kar kérésére az Oktatási Minisztérium engedélyezte, hogy a már felvételt nyert hallgatók kivételesen még egyszakosként végezzék el az egészségtananár szakot. Így ez a nappali tagozatos évfolyam, a levelező tagozatosokhoz hasonlóan,

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

3 éves képzési idővel szerezhetett 2005 tavaszán egyszakos egészségтанtanári diplomát.

A tanterveket a gyorsan változó körülmények miatt menet közben többször is át kellett dolgozni: a szakindításhoz elkészített nappali és levelező tagozaton egyszakos 4 évesről, nappali tagozaton először kétszakos négyévesre, majd mindkét tagozaton egyszakos 3 évesre, miközben a nappali tagozatos hallgatók 2002 őszén kétszakosként csaknem elvégeztek egy félévet.

A 77/2002. (IV. 13.) kormányrendelet megjelenésével, amely a kreditrendszerű képzésre való áttérést írta elő, a tantervek újra átdolgozásra kerültek. A kvázi kreditrendszerű képzés a 2003/2004-es tanévtől kezdődően fokozatosan került bevezetésre. Az egyszakos egészségтанtanári képesítés megszerzéséhez a rendelet min. 180 kredit teljesítését írja elő.

A 2003/2004-es tanévtől kezdődően nappali tagozaton az egészségтанtanár szakot az egye-

temi végzettséget nyújtó biológia tanár szakkal együtt végzik a hallgatók, amely a Természet-tudományi Kar és az Egészségügyi Főiskolai Kar biológia, illetve egészségтанtanár képzésért felelős munkatársainak szoros együttműködésével valósul meg.

Természetesen a két (vegyes szintű) képzéshez újabb tanterv készült, amelynek figyelembe kellett vennie nemcsak tartalmában, hanem időrendiségében is a biológia szak nyújtotta tárgyakat és a TTK-n folyó képzési struktúrát.

A képzés nappali tagozaton tehát kétszakos formában történik, a képzési idő 5 év, illetve 10 szemeszter. Az egyetemi szintű biológia és főiskolai szintű egészségтанtanári diploma megszerzéséhez együttesen min. 300 kreditet kell teljesíteni.

A 2005/2006-os tanévben az Egészségügyi Főiskolai Kar csak levelező tagozaton indított egyszakos egészségтанtanár képzést.

REKREÁCIÓSZERVEZÉS ÉS EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS (BSC) SZAK

A többciklusú lineáris felsőoktatási képzési szerkezet bevezetésének egyes szabályairól és az első képzési ciklus indításának feltételeiről szóló kormányrendelet (252/2004. (VIII. 30.)) 2. számú melléklete szerint az egészségтанtanár szak, úgymond utódszakjaként a sporttudományi terület testkultúra képzési ágának un-

Rekreáció-, életmód- és egészségfejlesztés elnevezésű alapszakját jelölték meg. A szaklétesítési kérelem kidolgozásának folyamatába sajnos csak részben kapcsolódhatott be a főiskolai kar, mert az hét intézmény konzorciumában készült, a Testnevelési és Sporttudományi Szakmai Kollégium szakembereinek együttműködésével.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

A PTE TTK dékánjának és az EFK főigazgatójának, valamint a Testnevelési- és Sporttudományi Intézet és a Biostatistikai és Egészségügyi Informatikai Tanszék vezetőinek aláírásával készült megállapodás szerint a BSc szakért az Egészségügyi Főiskolai Kar a felelős. A 3. évtől szétválo egészségfejlesztés és rekreációs szervezés szakirányok közül a rekreációs szervezés szakirányt a Természettudományi Karon vehetik fel a hallgatók.

A szakindítási kérelem elkészítésére a Biostatistikai és Egészségügyi Informatikai Tanszék vezetője kapott megbízást.

A Rekreáció-, életmód- és egészségfejlesztés BSc szak létesítési kérelmének elfogadása után azonnal benyújtásra került a szakindítási kérelem, amelyet a MAB támogatott és az OM

Dr. Lampek Kinga PhD
főiskolai tanár
szakvezető, tanszékvezető

EGÉSZSÉGFEJLESZTŐ MENTÁLHIGIÉNIKUS SZAK

Szervezeti felépítés

Az Egészségfejlesztő mentálhigiénikus szakirányú továbbképzés Pécsen elsőként a Pollack Mihály Műszaki Főiskola Pedagógia Tanszékének szervezésében kezdődött el 1996-ban, majd a 2000-tól az PTE Egészségügyi Főiskolai Kar Alkalmazott Egészségtudományi Intéze-

nedélyezte a szak indítását. A képzés tehát 2006 szeptemberétől indulhat az EFK-n.

A (BSc) szak és az egészségfejlesztés szakirány felelőse dr. Jeges Sára tanszékvezető főiskolai tanár, a rekreációs szervezés szakirány felelőse dr. Rétsági Erzsébet, a PTE Testnevelési- és Sporttudományi Intézetének Szabadidősport és Rekreációs Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense. Az engedélyezett szakindítási kérelem szerint a képzés hároméves, 180 kredit teljesítését írja elő és nappali és levelező tagozaton is indulhat.

Külkapcsolatok

A maastrichtti egyetemmel folyamatban van oktatási és tudományos együttműködés kialakítása. A SOCRATES program keretében bilaterális szerződés aláírására kerül sor.

tének keretei közt folytatódott, és folytatódik jelenleg is. Azóta a Karon évente 20-25 fővel indul az oktatás, így az elmúlt évek során közel 150 fő vett vagy vesz részt az egészségfejlesztő-mentálhigiénikus szakirányú továbbképzés programjában, közülük 102 végzett hallgató kapott diplomát.

Képzés

A képzés célja

Az egészségügyi, szociális, bölcsész, pedagógus, jogász, lelkes és katonai felsőoktatás szakjain egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkezők képzése, akik

- szakképzettségüknek megfelelő szakmai tapasztalataikra is támaszkodva "képessé válnak az egészségfejlesztő és mentálhigiénés kultúra területén a közvetítő és fejlesztő szerep betöltésére;
- hozzájárulnak a családokban és más társadalmi (oktatási-nevelési, egészségügyi, szociális) intézményekben, munkahelyeken, illetve egyéni segítségre szoruló körében az egészséges életmód és élet szemlélet megalapozásához, az egészség- és mentálhigiénés kultúra kialakításához, feltételeinek megteremtéséhez, szükség esetén korrekciójához;
- prevenciók módszerek birtokában az egészséggel kapcsolatos szemlélet, légkör, feltételek szakszerű feltárásával, beavatkozási terv, projekt készítésével és egyéni, illetve csoportos foglalkozásokon közösségi akciók szervezésével, szakkörök, klubfoglalkozások, öngyógyító csoportok vezetésével – együttműködve a közigazgatási, egészségügyi, oktatási, szociális intézményekkel, civil szervezetekkel és más segítő foglalkozású szakemberekkel is – képesek hozzájárulni az egészség- és mentálhigiénés kultúra fejlesztéséhez;

- képzésük során alkalmassá válnak e terület fejlődésének önálló követésére, illetőleg a tudományos eredményeknek mindennapi munkájukban való alkalmazására."

A szak képesítési követelményeit a művelődési és közoktatási miniszter 6/1998. (III. 25.) MKM rendelete tartalmazza.

Elhelyezkedési esélyek és lehetőségek

Az egészségfejlesztő mentálhigiénikus szakirányú továbbképzést tanúsító oklevél a végzeteket a legkülönbözőbb területeken, sokirányú tevékenység elvégezhetőségére képesíti és jogosítja fel. A szakdiplomát megszerző hallgató az alapidiplomájának megfelelő területen egészségfejlesztő, egészségnevelő, mentálhigiénés tevékenységet, formális és informális oktatást, tanácsadást, klubmozgalmat, csoportos és egyéni foglalkozást vezethet.

Ez megvalósítható többek közt oktatási intézményekben, az egészségnevelés oktatásával, kollégiumokban, óvodákban a munkatársaknak, a szülőknek és a gyerekeknek - a célnak és terepnek megfelelő módon - az elsajátított ismeretek továbbadásával. Az ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, pénzügyi és szolgáltató profitorientált intézményeknél a szakdiplomás - az adott intézményi struktúrába beépülve - segíti a szervezet hatékonyabb működését. A humán munkaerő-gazdálkodás szakszerű megtervezésében és folyamatos működtetésében mind az intézmény, mind az egyén személyes

érdekeit szem előtt tartja, tehát fokozza az intézmény versenyképességét és direkt úton is növeli a profitot és a munkatársak közt felosztható nyereséget. Az egészségügyi ellátásban a prevenció, a gyógyítás a rehabilitáció és a szociális gondoskodás területén - önálló szakdiplomásként, mint az egészségügyi team tagja, vagy egyéb munkájába integrálva - képes a csapat vezető orvos feladataiban szakszerűen segíteni. A döntéselőkészítés és döntéshozatal (pl. önkormányzatok) területén dolgozók a szerzett ismereteket sikerrel alkalmazhatják egészségfejlesztő projektek tervezésében, menedzselésében, a szakfeladatok integrálásában és lebonyolításában. A szociális intézményekben a dolgozók munkavégzésének szakszerűsítését, a kliensekkel való foglalkozás humanizálását segíthetik elő. Nem utolsósorban pedig tudományos kutatás szervezésére és önálló tudományos munka végzésére is képesé tesz a szakdiploma.

Az egészségfejlesztő-mentálhigiénikusok iránt - hasonlóan az Európai Közösség országaihoz - egyre növekvő munkaerőpiaci kereslet jelentkezik, hiszen szaktudásukra, tevékenységükre az oktatási, az egészségügyi intézmények mellett a családsegítő, a gyermekjóléti és az egyházi szolgálatok, a nevelési tanácsadók, a civil szervezetek és egyre nagyobb arányban a profitorientált szervezetek is igényt tartanak.

A végzők iránt kifejezetten magas a regionális

igény. Régióink mindhárom megyéje - Baranya, Tolna, Somogy a pszichés betegségek, elsősorban a szenvedélybetegségek terén országosan is a legvesélyeztetettebb megyék közé tartozik, azonban a prevenció egyetlen szintjén sem megoldott a szakember-ellátottság, Tolna megye országosan is kedvezőtlen ellátási mutatókkal bír.

A morbiditási, ellátási mutatókon túl mindhárom megyére jellemző a veszélyeztető, hátrányos társadalmi tényezők halmozottsága: Baranya és Tolna megyében nem megoldott probléma a munkanélküliség, mindhárom megye soknemzetiségű, magas a cigány és a többszörösen hátrányos helyzetű lakosok aránya. Mindezek mellett főleg Baranyára és Somogyra jellemző az aprófalvas településszerkezet, például Baranyában a települések 2/3-ában a lélekszám nem éri el az 500 főt.

Jellemző a régióra, hogy nem alakultak ki sem azok az intézményi keretek, sem azok a civil szerveződések, amelyek a lakosság mentálhigiénés kondíciójának megőrzését, a mentális kóros elváltozások megelőzését szolgálják. E szerveződések regionális szakember-ellátását biztosíthatja az egészségfejlesztő mentálhigiénikus képzés.

A tanszéki kapcsolatok

- University of Massachusetts Lowell, Work Environment Department, USA 2000 –

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

- Manchester Metropolitan University Department of Humanities and Applied Social Studies
- Health Research and Development Unit, Nagy-Britannia 2001 –
- Compostella Group (European Thematic Network on Health and Social Welfare Policy) 2003 –
- Linköpings Universitet Department of Behavioural Sciences, Svédország 2004 –

Kutatási tevékenység

A képzésben résztvevő oktatók többsége több éve saját kutatási tevékenységet végez, melyek közül többen a hallgatók aktívan vesznek részt. A képzéshez kötődő főbb kutatási területek a teljesség igénye nélkül az alábbiak:

- egyéni és csoportos egészségnevelési módszerek az iskolai egészségfejlesztésben;
- szociális otthonban élő idős emberek egészségképe és életvezetése;
- kommunikációs sajátosságok szociálisan eltérő környezetben élő gyermekeknél;
- serdülőkori identitásproblémák a viselkedésben történő megjelenése;
- a személyes hatékonyság fejlesztésének irányvonalai;
- az információ és informáltság szerepe az egészség megőrzésben;
- a fiatalok egészség-, és jövőképe;
- környezeti nevelés az iskolai tantervekben;
- egészségfejlesztés az erdei iskolában;

- a komplementer medicina helye és szerepe a gyógyításban, az egészségmegőrzésben és az egészségfejlesztésben.

A szakirányú továbbképzés lezárásának feltétele a szakdolgozat megírása, melynek elvárt tartalmi egysége a választott tudományterületen folytatott saját kutatás elvégzése, adatainak elemzése, az elméleti és empirikus ismeretek szintetizálása. A hallgatók mindegyike tehát nemcsak a képzés során végez kutatási tevékenységet, hanem diplomájának megszerzéséhez is számot ad kutatási ismereteiről és tapasztalatairól.

A képzés során több alkalommal a legjobb eredményt elérő hallgatók hazai konferenciákon vettek részt szakdolgozatuk kutatási eredményeinek megismertetése céljából.

- MTA Szegedi Akadémiai Bizottság Orvostudományi Szakbizottságának tudományos ülése, 2002. november 8.
- IV. Magatartástudományi Napok, Pécs 2003. június 3-4.
- Egészségpszichológia a gyakorlatban. MTA P AB Pszichológiai Munkabizottságának Konferenciája, Pécs, 2004. november 12.
- IV. Egészségstatisztikai Fórum, Budapest, 2004. november 16-17.
- Egészségfejlesztés a felsőoktatásban a bologna folyamat tükrében Szeged, 2005. szeptember 22-23.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

Dr. Sándor János PhD
főiskolai tanár, szakvezető
tanszékvezető

NÉPEGÉSZSÉGTANI TANSZÉK

A tanszék feladata a népegészségtan oktatásának szervezése a PTE EFK pécsi, kaposvári, zalaegerszegi és szombathelyi képzési központjában. A népegészségtan oktatását valamennyi szakon a szak speciális igényeinek megfelelően biztosítjuk. A tanszék vezetője 2004-ig dr. Buda József főiskolai tanár volt. 2004-től dr. Sándor János főiskolai tanár vette át tanszék vezetését.

A népegészségtan keretein belül a népességi egészségi állapotának értékelésével, a rá ható tényezők bemutatásával, a népesség egészségi állapotának javítására szervezett beavatkozások előkészítésének, kivitelezésének és értékelésének elveivel foglalkozunk. Ennek megfelelően a tárgy minden szakon más-más tartalommal, de azonos alapelvekre építve folyik. A tárgyak a népegészségtant meghatározó megelőzésre és monitorozásra építő interszektoriális gyakorlat bemutatására fókuszálnak. A multidiszciplináris jellegén túlmenően az egyes szakmák sajátos helyzetének, szerepének bemutatására fektünk nagy hangsúlyt. A népegészségtanhoz kapcsolódó módszertani (biostatisztika, epidemiológia, alkalmazott epidemiológia), hivatástörténeti (pl.: a betegápolás története, szemelv-

nyek a beteggondozás történetéből, betegségi biztosítás, szemelvények a társadalombiztosítás történetéből, az anyaság és a bábáság története, az orvoslás története), egészségfejlesztési, rendszerelméleti (az egészségügyi ellátás struktúrája, a WHO társadalomegészségügyi programjai) és táplálkozástudományi tárgyak (a táplálkozástudomány alapjai, táplálkozáspolitikai) oktatása is a tanszék feladatai közé tartozik.

A tanszék részt vesz a tanárképzésben megindítandó egészség-tanantárgyi kialakításában, mely program a Nemzeti Népegészségügyi Program egyik eleme. A fejlesztés célja, hogy a jövő pedagógusai rendelkezzenek modern ismeretekkel az egészségi állapotról, megbetegedésekről, az egészségfejlesztés lehetőségeiről. A felnövekvő nemzedék így korszerű egészség szemléletű tanárokon keresztül juthat a megfelelő ismeretek és szemlélet birtokába. A tananyagot tartalmazó könyv 4 fejezete készült a tanszéken:

Sándor János: Tartós egészségkárosodással élők helyzete az oktatási intézményekben. In: Alapismeretek az egészségfejlesztéshez. Ed: Barabás Katalin, 85-92, Budapest, Medicina, 2005. (megjelenés alatt)

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

Sándor János: A dohányzás és az egészség. In: Alapismeretek az egészségfejlesztéshez. Ed: Barabás Katalin, 195-205, Budapest, Medicina, 2005. (megjelenés alatt)

Sándor János: Az alkoholfogyasztás nép-egészségügyi jelentősége. In: Alapismeretek az egészségfejlesztéshez. Ed: Barabás Katalin, 206-214, Budapest, Medicina, 2005. (megjelenés alatt)

Sándor János: Az illegális drogfogyasztás, mint korunk új kockázati tényezője. In: Alapismeretek az egészségfejlesztéshez. Ed: Barabás Katalin, 215-220, Budapest, Medicina, 2005. (megjelenés alatt)

A PHOENIX TN kereteiben 2004-ben és 2005-ben előadóként részt vett a tanszék a linköpingi egyetem intenzív kurzusán („Health and social change – Comparative and multidisciplinary approaches”; Intensive Program of Linköpings Universitet). Ugyanezek az 5-5 hetes programokon 4 kari hallgató részvételét tudtuk megszervezni.

A tanszék együttműködött a Jan Sundin professzor (Linköping, Svédország) által Pécsen vezetett „Health and Social Changes” PhD kurzus szervezésében és lebonyolításában.

Kutatási tevékenység

Különböző külső kollaborációkra építve a területi egyenlőtlenségek elemzése az egyik legfontosabb kutatási területe a tanszéknek.

- halandósági viszonyok (partner: Központi Statisztikai Hivatal)
- környezet-egészségügyi problémák (partner: Országos Környezet-egészségügyi Központ)
- fejlődési rendellenességek (partner: Országos Epidemiológiai Központ és Magyar Nőgyógyászati Ultrahangdiagnosztikai Társaság)
- otthonápolás (partner: Országos Egészségbiztosítási Pénztár)
- súlyos koponyasérültek és gerincsérültek ellátási hatékonyságának vizsgálata (partner: PTE ÁOK Idegsebészeti klinika és Országos Balesetsebészeti Intézet)

Down-munkacsoport kialakítására került sor 2005-ben, amely első rendezvényét 2006 tavaszán tartja „Párbeszéd – a Down-kóros gyermekek életminősége” címmel. Ennek előkészítésére folyik a magyarországi szülészeti intézményekben alkalmazott „megmondási protokollok”-ra vonatkozó vizsgálat, illetve az önszervező betegszervezetek civil szervezetként való működésének hatékonyságát meghatározó vizsgálat. A munkacsoport célja olyan interdiszciplináris teamek szervezése, melyekben az egészségügyi, az oktatási és a civil szféra képviselői együttesen értékelhetik a Down-szindrómás gyermekek életminőségét meghatározó tényezőket, áttekintő képet adhatnak a jelenleg elért eredményeikről és hozzájárulhatnak a problémák megoldásához. A csoport

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

hozzá kíván járulni az egyes szakmák képviselői közötti együttműködés fejlesztéséhez. Olyan tapasztalatokhoz szeretné juttatni a résztvevőket, amelyek hasznosíthatóak lennének más okból tartós egészségkárosodással élő gyermekek életminőségének javításával kapcsolatban is.

Nemzetközi kutatási programban való részvétel

Konferenciát szerveztünk 2004-ben. (Seminar on Monitoring health status and vulnerable groups in Europe: past and present, PHOENIX European Thematic Network on Health and Social Welfare Policy, Pécs, 2004)

Három alkalommal vettünk részt konferencia szekció szervezésében és vezetésében (A halál- és életstatisztikákkal kapcsolatos fejlesztési lehetőségek. V. Egészséginformációs Fórum, Budapest, 2005.; The price of life: Welfare Systems, Social Nets and Economic Growth, Catania, 2005.; Welfare, Health and Society in Change Charles University, Prague, 2005.)

Angol nyelvű könyv szerkesztését végeztük el 2005 során. (Laurinda A, Sundin J, Sandor J: Monitoring health status and vulnerable groups in Europe: past and present. European Issues, Compostella Group of Universities, Evora, 2005.)

A WHO megbízásából a magyarországi diabetes mellitus, agyérbetegségek és daganatok

okozta népegészségügyi problémák kezelésére kialakított beavatkozási rendszer tanulmányozására szervezett projektet a tanszék vezeti.

Tudományos Társasági tagság

- Magyar Ápolástudományi Társaság
- EUROCAT (European Surveillance of Congenital Anomalies)
- European Association on Cancer Research
- Magyar Humángenetikai Társaság
- Magyar Hygiénikusok Társasága
- Magyar Orvostörténeti Társaság
- Magyar Onkológusok Társasága
- Magyar Neurotraumatológiai Társaság
- Népegészségtudományi Társaság

Közéleti tevékenység

- A tanszék részt vesz a Compostella Group munkájában a European Thematic Network on Health and Social Welfare Policy munkáján keresztül.
- Több akadémiai testületben is képviselteti magát a tanszék: MTA Bányászati Ergonómiai és Bányaeészségügyi Tudományos Bizottság Sugáregészségügyi Albizottsága; MTA Epidemiológia Bizottsága; MTA Pécsi Területi Bizottság Környezet-egészségügyi Munkabizottsága; MTA Pécsi Területi Bizottság Preventív Orvosi Tudományok Munkabizottsága. Utóbbinak a titkárát is mi adjuk jelenleg.
- Az Egészségügyi Minisztérium megbízásából képviseljük Magyarországot az „EU

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

Working Party on Mortality and morbidity (including cancer and rare diseases) of the Programme of Community action in the field of public health” programban.

- Tagként részt veszünk a Megelőző Orvostani és Népegészségtani Szakmai Kollégium munkájában.
- Az Egészségtudomány lektoraként, és az ORPHANEWS szerkesztőségi tagjaként veszünk részt tudományos folyóiratok munkájában.
- Felkérést kaptunk PhD dolgozat opponálására. (Dr. Kardos László: Biostatisztikai módszerek alkalmazási lehetőségei a po-

pulációs szintű egészségkockázat-becslés területén.)

- A Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Doktori Iskolájának alapításában belső tagként vettünk részt.
- A Pécsi Tudományegyetem Egészségügyi Főiskolai Karán a Fejlesztési Bizottságnak van tagja a Népegészségtani Tanszékről.

Publikációs aktivitás

- Cítlható absztraktok száma: 2 (2 angol nyelvű)
- Közlemények száma: 5 (2 angol nyelvű)
- Könyvek száma: 9 (1 angol nyelvű)

EGÉSZSÉGÜGYI GONDOZÁS ÉS PREVENCIÓ ALAPSZAK NÉPEGÉSZSÉGÜGYI ELLENŐR SZAKIRÁNY

A 2006-2007 tanévtől kezdődően elindul karunkon a népegészségügyi ellenőrök képzése.

Olyan szakemberek képzése a program célja, akik ismerik az egészségügyi kockázatot hordozó helyzeteket, a baleset megelőzési előírásokat; az egészséges emberi szervezet alapvető biológiai és pszichológiai működését; az egészségmagatartás meghatározóit és az egészségügyi rendszer felépítését és működésének elemeit és képesek sürgős szükség esetén elsősegélyt nyújtani; az idegen nyelvű szakirodalomban tájékozódni; a megfelelő és helyes szakmai kommunikációra; a számítástechnika felhasználói szintű alkalmazására; az általános

etikai normák betartására; az egészség megőrzését szolgáló alapvető tevékenységek társadalommal történő megismertetésére.

Ezen alapokra építve a szakirányú képzés végére a hallgatók ismerik a népegészségügyi hatósági feladatok végzésének szabályait; a járványügyi állapotjelentés alapján megfelelő járványügyi vizsgálatok, baktériumhordozók felkutatásának és ellenőrzésének, továbbá a fertőző betegek nyilvántartásának és statisztikáinak értékelését; a levegő-, víz-, talajszennyeződés, a szennyvíz, valamint a hulladék emberre és a környezetre gyakorolt hatásait, az esetlegesen kialakuló környezeti károsodások megelőzésének és/vagy

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

felszámolásának módozatait és lehetőségét, továbbá képesek azok végrehajtására; az élelmiszerekkel kapcsolatos egészségkárosodásokat, azok vizsgálati módszereit, továbbá az ételfertőzésre, ételmérgezésre gyanús megbetegedések tüneteit, valamint a szükséges intézkedéseket és az élelmiszerek előállítását, forgalmazását szabályozó előírásokat; az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit, a megfelelő munkakörnyezet kialakításának feltételeit; kórházak, üzemek és intézmények üzemeltetésének higiénés feltételeit; valamint a szakterülettel összefüggő információs és kommunikációs rendszereket és képesek azok alkalmazására. A megszerzett ismeretek révén így a végzős hallgató alkalmas népegészségügyi hatósági tevékenység ellátásra, a jogszabályok alapján szükséges intézkedések megtételére és ellenőrzésére; nem hatósági tevékenységi körében a vonatkozó jogszabályok alapján a megfelelő hatósági ellenőrzés eredményes lefolytatására; járványügyi feladatok kezdeményezésére, megszervezésére és lebonyolítására; járványügyi vizsgálatok eredményeinek elemzésére, értelmezésére, felhasználására és kritikus alkalmazására, szakterületével összefüggésben vizsgálata eredményeinek és a szükséges intézkedéseknek

közérthető formában történő kommunikálásra; a lakosság egészségügyi állapotát javító helyi és központi egészségpolitika kidolgozására és megvalósítására; nosocomialis surveillance megtervezésére és kivitelezésére; a lakosság egészségi állapotának monitorizálására, betegségmegelőző programok tervezésére, szervezésére, lebonyolítására és értékelésére.

Az európai térségre jellemző szocio-demográfiai változások, a társadalom korszerkezetének átalakulása hazánkban is már érezhetővé teszi a megelőzéssel szembeni igények fokozódását. Ezt tükrözi, hogy az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjában több területen is fontos szerepet kapnak a közegészségügyi és járványügyi felügyelői szakképzettségű szakemberek.

A rendszerváltásig a közegészségügyi és járványügyi felügyelők szinte kizárólagosan a közegészségügyi járványügyi szolgálat, illetve az ÁNTSZ különböző szintű intézményeiben helyezkedtek el. A későbbiekben a vállalkozások számának növekedésével egyre többen vállaltak munkát ott ahol, szakképzettségüknek megfelelő munkaterületen kereseti lehetőségük sokkal kedvezőbb és munkaterületük önállóbb. Így

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

megállapítható, hogy a társadalmi szükséglet tradicionális és bővülő.

Ezért az ÁNTSZ-nél folyamatosan közegészségügyi és járványügyi felügyelő hiány mutatkozik és az ÁNTSZ vezetése indokoltnak tartja új képzési hely létesítését, illetve esetlegesen az intézmények által korlátozottan preferált levelező képzés bevezetését.

Az ÁNTSZ 2003. évi adatai azt mutatták, hogy a közegészségügyi és járványügyi felügyelő állások egy része folyamatosan betöltetlen, felügyelők korösszetétele rendkívül előnytelen, a nyugdíjkorhatárt elérők száma fokozatosan nő, és ma már a nyugdíj mellett dolgozók illetve a nyugdíjkorhatárt elérők száma mintegy évi 120 fő. Többletigényt jelent a közegészségügyi és járványügyi felügyelőket foglalkoztató intézmények (büntetés végrehajtási intézmények, kommunális szolgáltató vállalatok, különféle élelmiszeripari cégek) magánvállalkozások számának növekedése és európai uniós csatlakozásunk. Olyan élelmiszerbiztonsági és munkahigiénés követelmények fogalmazódnak meg, melyek végrehajtásához szemléletük alapján a legalkalmasabb szakemberek a közegészségügyi és

járványügyi felügyelők.

A Pécsi Tudományegyetem Egészségügyi Főiskolai Karon a közegészségügyi-járványügyi felügyelői képzést eddig nem folytattunk, de évtizedes tapasztalat áll rendelkezésre a főiskolai szintű védőnő, diplomás ápoló, gyógytornász és dietetikus képzésben. E képzések keretén belül számos, a közegészségügyi-járványügyi ellenőri oktatási programban is szereplő tárgy oktatása napi feladatunkat képezte.

A közegészségügyi-járványügyi ellenőrök főiskolai képzését biztosító szak működésének kezdete egybeesik az egészségügyi főiskolai képzés kezdetével. Az előbb 3 éves, majd 4 éves képzés megindítására a mai

Semmelweis Egyetem egyik jogelődjének, a későbbi Haynal Imre Egészségtudományi Egyetemé átszervezett Orvostovábbképző Intézetnek keretében 1975-ben került sor. Az azóta eltelt csaknem három évtized alatt a szaknak otthont adó intézmény neve, a képzés időtartama és az oktatott ismeretek változtak, a szakemberképzés célja azonban a megváltozott körülmények között is lényegében változatlan maradt.

A közegészségügyi-járványügyi ellenőrök főis-

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

kolai karon történő képzésének első időszakában a végzettek úgyszólván teljes egészében a közegészségügyi-járványügyi szolgálat különböző szintű intézményeiben helyezkedtek el. Ennek eredményeként a végzettek iránti igény és a közegészségügyi-járványügyi szolgálat által igényelt szakemberek száma lényegében azonos volt. A későbbiek során, már a rendszerváltást közvetlenül megelőző években, de különösen a rendszerváltás után a különböző (és jó kereseti lehetőséget biztosító) közegészségügyi-járványügyi végzettséget igénylő vállalkozások száma megnőtt és ez a körülmény az állami közegészségügyi szolgálatban történő munkavállalási kedvet jelentősen csökkentette.

Mindenekelőtt az Állami Népegészségügyi Tisztiorvosi Szolgálatnál megmutatkozó ellenőr hiány pótlására indították meg 1998-ban az eddig csak nappali tagozaton folytatott képzés kiegészítésére a levelező tagozatot is. Ez a megoldás a szakember utánpótlás vonatkozásában kétségtelenül jelentős segítséget jelentett, de a problémát megoldani nem tudta.

A közegészségügyi-járványügyi ellenőrök iránti igény különböző tényezők hatására a következő években növekedni fog. A leglényegesebb ilyen tényező az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat helyzetének változása.

I. A kedvezőtlen szakember utánpótlási helyzet magával hozta, hogy a Szolgálatnál dolgozó

közegészségügyi-járványügyi ellenőrök összetétele már évekkel ezelőtt is az előregezés határozott jeleit mutatta. Ez a jelenség természetesen nem az utóbbi néhány évben keletkezett, hiszen erre a körülményre a '90-es évek második felében az Ernst and Young cég által elvégzett átvilágítás is felhívta a figyelmet.

Az átvilágítást követő változások áttekintése érdekében 2002 év közepén az ÁNTSZ kilenc dunántúli területi szerve közül hétben (Baranya; Győr-Moson-Sopron; Somogy; Tolna; Vas; Veszprém és Zala megyék) az érintett megyei tisztifőorvosok segítségével felmértük a szolgálatok közegészségügyi-járványügyi felügyelői ellátottságát. Ebben az időpontban a felügyelők száma a fenti megyékben 350 volt.

A hét megye tisztiorvosi szolgálatától 1997-2001 között 43 felügyelő távozott, többségük nyugdíjazás miatt. (Ha ezt az adatot a fővárosra és valamennyi megyére érvényesnek tekintjük, akkor az évente a szolgálattól távozó felügyelők száma 40-45 körül volt.)

Az állomány korosodása miatt 2002-2006 között a hét megyében a nyugdíjkorhatárt elérő felügyelők száma 66. (Ha ezt a helyzetet valamennyi megyére érvényesnek tekintjük, akkor 2002-től nyugdíjazás miatt évente 70-75 fő fog távozni az ÁNTSZ-ekből.)

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

2. A hét dunántúli megye tisztiorvosi szolgáltatásánál a felmérés idején 60 nyugdíjas felügyelő is dolgozott, amely országos vonatkozásban 240-250 főt jelenthet. Feltételezve, hogy ez az állomány a következő négy évben évente nagyjából egyforma számban fog távozni a munkából, a várható új igények évente 60 fő körül várható.
3. A felmérés időpontjában egyébként a vizsgált megyékben 30 üres felügyelői állás is volt és számításaink szerint számuk ugyan ezen időpontban az egész országban 80-90-re tehető. (4 éven belüli pótlást feltételezve, ez megfelel évente 20-22 főnek.)
4. Feltétlenül hangsúlyoznunk kell ugyanakkor azt is, hogy a közegészségügyi-járványügyi felügyelők a gyakorlatban jól használható felkészültségük miatt nem csupán az ÁNTSZ-nél dolgoznak, hanem más területeken is. Ezek közé tartoznak a közegészségügyi-járványügyi szolgálatokkal rendelkező fegyveres szervek, a MÁV, a büntetés-végrehajtási intézetek, jelentősebb élelmiszer üzemek, kommunális szolgáltató vállalatok. Felügyelői végzettséggel rendelkezők közül jelentős számban végeznek magántevékenység keretében rovar és rágcsálóirtási tevékenységet. A piacgazdaság kiszélesedésével több kórházhigiénés vonatkozású terméket forgalmazó cég alkalmaz felügyelőket gépeik (pl.: takarítógépek) és készítményeik (pl.: fertőtlenítőszer) szakszerű ismertetésére.
- Az ilyen területeken foglalkoztatott közegészségügyi-járványügyi felügyelői végzettséggel rendelkezők száma 400-500-ra becsülhető. Az elkövetkező években az utánpótlási igény ezen a területen évente 20-25 fő lesz.
5. A közegészségügyi-járványügyi felügyelőknek az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat munkájában betöltött szerepét mutatja a hatósági jogkörrel rendelkező tisztiorvosok és a közegészségügyi járványügyi területeken foglalkoztatott közegészségügyi-járványügyi felügyelők aránya is, amely 2002-ben adatai szerint ez 1:3,5 volt a felügyelők javára. A gyakorlat azt bizonyítja, hogy különösen a városi intézeteknél, a közegészségügyi-járványügyi tevékenységben mindenképp a nyilvántartott egységek ellenőrzésében a meghatározó szerepet a felügyelők játsszák. Ez a gyakorlat annál inkább racionális, mivel a felügyelők többnyire szakosodnak az egyes szakterületekre, így rendelkeznek az ellenőrzések szakszerű lebonyolításhoz szükséges ismeretekkel.
- A közegészségügyi-járványügyi jellegű szakterületeken dolgozó felügyelők száma azonban nem tartott lépést a nyilvántartott és ebből következően ellenőrizendő egységek számának növekedésével. Az utóbbiak száma ugyanis 1990 évi 266 ezerről 2002-re 383 ezerre, vagyis csaknem 44%-kal növekedett. A változásban megfigyelhető diszproporcio miatt fokozatosan csökkent az ellenőrzések

gyakorisága. Az Országos Tisztifőorvos Hivatal adatai szerint a városi intézeteknél a nyilvántartott egységek ellenőrzöttsége az 1990 évi 69,6%-ról 2002-re 57,5%-ra csökkent. A megyei intézetek ellenőrzöttségi mutatói egyébként a városi adatoknál is nagyobb mértékben csökkentek.

Tekintettel arra, hogy a közegészségügyi-járványügyi munka eredményessége javításának módja nem a bizalmi elv kiszélesítése, hanem a következetes ellenőrzések gyakoriságának és hatékonyságának a növelése, a tárgyi körülmények szükséges mértékű fejlesztésén túlmenően, valószínűleg a közegészségügyi-járványügyi területeken dolgozó felügyelők számának növelésére is szükség lesz.

6. A közegészségügyi-járványügyi felügyelői végzettséggel rendelkező szakemberek iránti igényt növelni fogja. Magyarország Európa Unió csatlakozása is. Az uniós közegészségügyi előírások hatékony érvényesülése ugyanis fokozott követelményeket állít mind a nyilvántartott egységek mind az ellenőrzést végrehajtók számára. Az élelmiszeripari és kommunális vállalatok a szakszerű belső ellenőrzés megvalósítása érdekében már eddig is alkalmaztak közegészségügyi szakembereket. Az uniós szabályok következetes végrehajtása esetén, már csak azok megsértése utáni szankciók megelőzése érdekében is, gyakrabban lesz szükség ilyen szakemberek alkalmazására.

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatnál csupán a nyugdíjazások miatti igény 70-75 fő körül lesz, az üres állások betöltéséhez és a nyugdíjasként dolgozó felügyelők pótlásához pedig az igényeket több évre elosztva évente 80-82 fő szükséges. Ezt összesítve az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálaton kívüli becsült igényekkel, a következő években az évente a főiskolai karoknál az országos szükséglet kielégítésére 170-182 végzős hallgató szükséges. Ez a képzési igény egészül ki a számszerűen nehezen prognosztizálható Európai Unió csatlakozásából, illetve az elmúlt másfél évtized társadalmi-gazdasági átalakulásából fakadó többlet igényekkel.

Jelenleg közegészségügyi-járványügyi felügyelőket csak egy helyen, a Semmelweis Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karán képeznek. A keretszámok szerint 2001-ben és 2002-ben 40-40 nappali, 50-50 levelező, 2003-ban 50 nappali és 50 levelező hallgató felvételére volt lehetőség. A végzettek száma 2003-ban a levelező oktatásban 40 volt, a nappali tagozaton pedig 30.

Mindezeket számításba véve, a megfelelő szintű működés biztosítása érdekében az elkövetkező 4 évben a jelenlegi képzési kapacitások mellett minimálisan még minimálisan évente 70-82 fő képzésére lesz szükség.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

Dr. Buda László PhD
egyetemi adjunktus, tanszékvezető

EGÉSZSÉGPSZICHOLOGIAI, EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KOMPLEMENTER MEDICINA TANSZÉK

A tanszék jelenlegi elnevezésével 2005. májusában jött létre az Alkalmazott Egészségtudományi Intézet egyik szervezeti egységként és 2005. októberében kezdte meg tényleges munkáját. Feladatai többek közt az alábbiak:

Oktatási tevékenység

Meglévő tevékenységek koordinálása

- a kar különböző szakain, nappali, levelező és posztgraduális szinten (és fokozatosan a különböző képzési központokban) a pszichológiai, pszichiátriai és pszichoterápiás jellegű tantárgyak, a személyiség- és készségfejlesztő, kommunikációs tréningek, valamint a természetgyógyászati jellegű kurzusok oktatásának összehangolása, szervezése, irányítása

Új képzési profilok kidolgozása

- az „Életmódtanácsadó- és terapeuta” licenzvizsgával záruló továbbképzés 2006. februári beindításának megszervezése és működtetése
- az „Életmódtanácsadó- és terapeuta” felsőfokú szakirányú továbbképzés megszervezése és hosszú távú működtetése
- a BSc (és később MSc) szintű komplementer medicina képzés előkészítése, oktatási

tervének kidolgozása, akreditációra való benyújtása

helyi, országos és nemzetközi együttműködés bővítése

- az intézet más tanszékeivel, az egyetem más karaival (pl. ÁOK, EFK) és más magyar egyetemekkel és természetgyógyászati oktató centrumokkal közös oktatási és TDK profilok kialakítása
- az OEC és a tanszék közötti együttműködés fejlesztése a komplementer orvosi képzésekkel és vizsgáztatással kapcsolatban (akupunktúra, neuráalterápia stb.)
- külföldi egyetemek komplementer medicina oktatási struktúráinak tanulmányozása és integrálása

Kutatási tevékenység

Meglévő kutatási profilok működtetése

- a komplementer medicina magyarországi igénybevételével, annak jövőbeli tendenciáival, demográfiai, szociológiai és lélektani aspektusaival foglalkozó, 1994 óta folytatott, az OTKA által többször is támogatást nyert projekt gondozása (jelenlegi, beadott OTKA pályázat vár elbírálásra hasonló témában)
- a korai anya-gyermek kapcsolat és a temperamentum összefüggései

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

Új kutatási profilok létrehozása

- daganatos betegek specifikus vizsgálata, prevenció és promóciós aspektusok empirikus igazolása, stb.

Országos és nemzetközi együttműködés bővítése

- különös tekintettel a komplementer medicina európai „research network” rendszereire

doktori iskola munkájához való csatlakozás

- kutatási témák meghirdetése, hallgatók bevonása

Egyéb tevékenységek

- a térség természetgyógyászati ellátó rendszerének feltérképezése és együttműködések kialakítása, ún. Komplementer és Alternatív Medicina információs és Oktató Központ létrehozása
- helyi iskolai egészségnevelő programokban való részvétel

- frissen végzett hallgatók elhelyezkedését segítő készségfejlesztő és kommunikációs tréningek szervezése
- a civil szférával való együttműködési lehetőségek felkutatása, bővítése
- üzleti készségfejlesztő, kommunikációs tréningek kijánlása

A tanszék külkapcsolatai

- European Public Health Assosiation 1995 –
- Australian Psychodrama Association (Melbourne) 1998 –
- European Association of Social Antropology 2003 –
- Alternative & Complementary Health Research Network (Nottingham) 2003 –
- Research Council for Complementary Medicine (UK) 2003 –
- European Institute of Somatotherapy and Somatoanalysis (F) 2006 –

ÉLETMÓDTANÁCSADÓ ÉS TERAPEUTA SZAK

Magyarországon tanszékünk szervezésében indul először természetgyógyász (életmódtanácsadó és terapeuta) cím megszerzésével végződő képzés, melyet a felsőoktatás rendszerében elismernek. Az európai országok többsége már eredményesen integrálta egyetemi oktatásába a komplementer medicina több elismert ágát, hazánkban azonban 2006. előtt a képzés nem kötődött szervesen a felsőoktatás rendszeréhez.

Az életmódtanácsadó és terapeuta továbbképzés a felsőoktatás keretein belül megteremti a lehetőséget arra, hogy egységesítse a képzés és a vizsgáztatás színvonalát, a hazai felsőoktatási követelményeknek megfelelően áttekinthető, jól koordinálható, ellenőrizhető rendszerben. A képzés egyetemi rendszerbe való beágyazottsága biztosítja, hogy az átadott ismeretek jól ötvözik az akadémikus és a komplementer gyógyítással kapcsolatos ismereteket és tevékenységeket. Az életmódtanács-

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM EGÉSZSÉGÜGYI FŐISKOLAI KAR

adó és terapeuta a szabadidő kultúrától, tartalmas eltöltése terén primer prevenciók feladatokat lát el az egészségügyi, szociális, művelődési, oktatási-nevelési ellátórendszer intézményeiben. Az egészségügyi ellátórendszerben elvégzi a betegellátás és gondozás során hiányterületet képező egészségfejlesztési, egészségnevelési feladatokat. A családorvos, a kórházi orvos, a gondozóintézeti szakorvos betegeket küldhet az életmódtanácsadó és terapeutához, hogy az egészséges életmódra neveléssel a szokványos terápiát kiegészítse.

A kurzus célja olyan speciális ismeretekkel rendelkező szakemberek képzése, akik magas szintű szakmai és általános ismeretekkel, ennek megfelelő emberi és etikai magatartással, nagyfokú hivatás- és felelősségtudattal rendelkeznek, képesek a magyar és idegen nyelvű szakirodalom tanulmányozására, valamint a korábbi és a jelen képzés során elsajátított ismeretanyag, szakmai készségek, szakképzettségüknek megfelelő szemlélet és magatartás alapján szakterületük magas szintű művelésére.

Az életmódtanácsadás olyan élménycentrikus módszer-együttes, amely segíti az egészségügyi szolgáltatást igénybe vevő személyt, hogy a különböző – elsősorban a civilizált életformá-

ból adódó – testi-lelki betegségeit, panaszait, diszkomfort érzéseit megelőzze vagy megszüntesse. Az életmódtanácsadó és terapeuta segíti a kliensét életmódja átalakításában, valamint az erre épülő terápiás és egészségfejlesztő módszerek alkalmazásával egészsége fenntartásában illetve helyreállításában.

Az elméleti képzés keretében másfél éven át (a „nulladik szemeszter”-rel együtt 2 év), szemeszterenként 5-6 alkalommal (hétvégenként) 20-25 órában blokkosított formában történik az oktatás. A foglalkozások az ismeretközvetítést, az egyes témák csoportos feldolgozását, problémafeltáró és -kezelő technikákat és némi gyakorlati munkát is tartalmaznak.

A terepgyakorlatok az előírt óraszámban és helyen történnek, az ország bármely pontján, a képzőhelyek feltételeinek meghatározása és akreditációja még folyamatban van. A Kar minden hallgató számára biztosít lehetőséget a régióban, amennyiben ezt kéri. Az életmódtáborokban való részvétel megszervezése és lebonyolítása a hallgatók és a Kar együttműködésén alapul. A záróvizsga a saját életmódváltoztatást bemutató szakdolgozat értékeléséből, valamint elméleti és gyakorlati számonkérésből áll, amely szintén életmódtábori keretek között bonyolódik le a képzés végén.